

Nyt fra

DANSK-JØDISK VENSKAB

Nr. 5 - Oktober 2013 - 36. årgang

*Aliyah - "Operation
Duevinger" - side 3*

Hilsen fra Israel - s.4-5

*1943- et vendepunkt
-redningen af de danske
jøder - s. 6-7*

*Hurra for frihed -
En dansk jøde fortæller
om flugten til Sverige
S. 8-10*

DJV - et fælleskirkeligt arbejde for Israel

Dansk-Jødisk
Venskab
Postboks 448
4700 Næstved

Konto 1551 000932 7398
mail: info@djevnskab.dk
web: www.djevnskab.dk
webmaster: Allan Henriksen

BESTYRELSE:

Eva Ravn Møenbak, formand,
4465 6252. E-mail:
ravn.moenbak@mail.tele.dk

Vagn Møenbak, kasserer,
4465 6252. E-mail:
ravn.moenbak@mail.tele.dk

Ingelise Gregersen, 7478 9373
E-mail: gregersen@email.dk

Filip Graversen, bladsekretær
5765 8989.
E-mail: graversen4171@os.dk

Kirsten Graversen, 5765 8989
E-mail: graversen4171@os.dk

Linda Møller, rejsesekretær,
5056 6414
E-mail: elkaer1@gmail.com

Brian Kallehauge, 24949806
E-mail:
brian.kallehauge@gmail.com

Repræsentanter i Israel:
Cecilie og Jeremy Longfield
(fra DK 00 972 737261472)
Mobil: 05 25002189
E-mail: djv-rep@hotmail.com
P.O.Box 18407, Ramat Eshkol
91182 Jerusalem Israel

Nyt fra DANSK-JØDISK VENSKAB

Redaktion:
Greta Axelsen, ansv.red.
3641 0623 E-mail: gax@privat.dk
Eva Ravn Møenbak
se ovenfor
Layout: Greta Axelsen

DJV VOLONTØR

Komité:
Ingelise Gregersen, formand,
se ovenfor
Linda Møller, se ovenfor
Cecilie og Jeremy Longfield
se ovenfor

ARTIKLER, der gengives i
bladet, dækker ikke nødvendigvis
redaktionens synspunkter

EFTERTRYK

med tydelig kildeangivelse er
tilladt

Nyt fra Dansk-Jødisk Venskab
kan bestilles hos redaktøren eller
et af bestyrelsens medlemmer
eller hos:
Dansk-Jødisk Venskab,
Postboks 448, 4700 Næstved

"Ban Herrens vej"

Den 2.- 3. november afholder vi vores årlige
Israelstævne i Evangeliekirken i København. Dette års
tema er "Ban Herrens vej", som er et citat fra
profeten Esajas 40, 3-11:

*Der er en, der råber:
Ban Herrens vej
i ørkenen,
jævn en vej for vor Gud
i det øde land (...)
Herrens herlighed skal åbenbares,
og alle mennesker skal se den (...)
Som hyrden vogter han sin hjord,
han samler dem med sin arm;
han løfter lammene op i sin favn,
han leder moderfårene.*

Den historiske baggrund for dette mægtige profetiske syn er jødernes
tilbagevenden fra landflygtigheden i Babylon, og den har også sigte på den
alijah fra verdens fire hjørner, vi i dag er vidner til. Men med Det nye
Testamente ved vi, at denne profeti også er messiansk. Johannes Døberen så
sig selv, som den der banede en vej for Herren Jesus (Matthæusevangeliet
3,3).

Også i vores tid har vi et ansvar for at være med til at bane Herrens vej. Vi
har fået et medansvar for noget betydningsfuldt. Frelsehistorien og Israels
historie er tæt forbundne, for Jesus som Messias er Guds ja til Israel, landet
og folket.

Vi har i år inviteret prædikant og forfatter Hans P. Pedersen til at tale på
vores Israelstævne. Derudover vil Cecilie og Jeremy Longfield deltage samt
DJV's bestyrelse. Se udførligt program på bladets bagside. Alle er hjerteligt
velkomne!

For Cecilie og Jeremy bliver DJV-stævnet afslutningen på deres tjeneste for
Israel i DJV-regi. Cecilie og Jeremy har i flere år varetaget en opgave som
DJV's officielle repræsentanter i Israel og har været tovholdere for DJV's
diakonale tjeneste, herunder volontørtjenesten. Bladets læsere har kunnet
følge med i arbejdet takket være de gode rapporter, som de har sendt os. Men
visumproblemer har betydet, at deres ophold i Israel ikke på nuværende
tidspunkt kan forlænges. Vi ønsker Cecilie og Jeremy og deres lille søn Guds
fortsatte rige velsignelse! Dansk-Jødisk Venskabs arbejde i Israel fortsætter
med støtte til fattige samt udsatte børn og unge.

Med dette nummer af Nyt fra Dansk-Jødisk Venskab vil vi også gerne være
med til at markere fejringen af 70-året for redningen af mere end 7000 danske
jøder i 1943. Vi bringer en artikel af Edith Theis-Nielsen og et interview med
Birte Guttermann, som hver på deres måde beretter om de danske jøders
redning fra nazisternes folkemord på verdens jøder.

*Eva Ravn Møenbak
Formand for Dansk-Jødisk Venskab*

*Forsiden :Fiskerbåden fra Gilleleje udstillet på holocaustmuseet Yad Vashem.
Photo taken at: The Holocaust History Museum - Yad Vashem, Jerusalem
Photo: Jeremy Longfield*

Aliyah - 'Operation Duevinger'

Af **Cecilie og Jeremy Longfield**

Helt fra foreningens start i 1978 har Dansk-Jødisk Venskab støttet *aliyah* (jødisk immigration til Israel), og igennem en årrække har særligt etiopiske jøders aliyah ligget foreningen på hjerte. Dette har ført til både venskabsbånd samt praktisk og økonomisk hjælp til immigranter fra Etiopien, bl.a. via Jewish Agency's etiopiske afdeling. Jewish Agency er den israelske stats organisation, der forbereder og gennemfører de mange og store projekter, der skal bringe jøderne tilbage til Israel fra verdens fire hjørner. At det sker netop i vores tid er et betydningsfuldt profetisk tegn (Esajas 43,5-7).

Onsdag den 28. august i år endte 30 års masseimmigration fra Etiopien, da to fly med 450 medlemmer fra Falash Mura landede i Ben Gurion lufthavn. Jewish Agency har ved tre kendte operationer bragt etiopiske jøder til Israel i store tal: Operation Moses i 1984, Operation Solomon i 1991 og Operation Dove's Wings (Operation Duevinger), som begyndte i oktober 2012. Omkring 200 etiopiske immigranter er hver måned kommet til Israel siden 2010, hvor den israelske regering besluttede sig for at tjekke endnu godt 8000 etiopieres potentielle ret til at immigrere til Israel. 91 fly har siden oktober sidste år bragt 7000 etiopiske jøder til Israel, men i fremtiden skal etiopiere, som ønsker at immigrere til Israel, følge det israelske indenrigsministeriums regler og procedure på lige fod med potentielle jødiske immigranter fra resten af verden.

Hovedparten af de omtalte 8000 etiopiske jøder er kendt som 'Falash Mura' – etiopiere som er efterkommere af jøder, som blev tvunget til at konvertere til kristendommen i det 19. og 20. århundrede, og som nu søger at vende tilbage til jødedommen og starte en ny tilværelse i Israel.

Hundredvis af pårørende, som allerede er bosiddende i Israel, mødte de nye immigranter i lufthavnen. I den kommende tid skal de 450 immigranter bo på 16 indslusningscentre rundt om i landet, som drives af Jewish Agency i samarbejde med det israelske integrationsministerium.

Disse sidste to flyvninger blev afslutningen på en historisk indsats, og for at markere dette afholdt man en særlig velkomstceremoni i lufthavnen, hvor Jewish Agency's partnerskabsorganisationer også var repræsenterede. Jewish Agency's bestyrelsesformand Natan Sharansky udtalte: "Det jødiske samfund i Etiopien er et af verdens ældste med rødder, som går helt tilbage til kong Salomon og dronningen af Sabas tid. I tusinder af år har dette samfund længtes mod Zion. Med fuldførelsen af

Operation Duevinger afslutter vi en rundrejse, som begyndte for tre tusind år siden." Sharansky benyttede anledningen til at takke Jewish Agency's partnere for deres støtte til at bringe disse nye immigranter hjem til Israel og til at lette deres integration i det israelske samfund – en gruppeindsats, som begyndte i 1948, og som til dato har bragt 92.000 etiopiske jøder til Israel.

Operation "Duevinger" - Jewish Agency bringer de etiopiske jøder til Israel. Ovenstående billeder er af Moshik Brin, bragt af Arutz Sheva d. 28. aug. 2013

Hilsen fra Cecile og Jeremy Longfield DJV's repræsentanter i Jerusalem

Rygter om krig

Jeg har aldrig spekuleret så meget over *hvor* langt, der egentlig er fra Damaskus til Jerusalem.

Jeg var godt klar over, at den syriske hovedstad ikke ligger så forfærdelig langt væk fra den israelsk-syriske grænse, men at der kun er tale om 217 km i lige linje fra Damaskus til Jerusalem, kom alligevel som en overraskelse. Afstandsmæssigt svarer det cirka til en køretur fra København til Fredericia. Da Zephaniah og jeg var ude at trille en tur i går, passerede vi som altid en hel del andre klapvogne, men i stedet for at indeholde børn, var flere af dem læsset med gasmasker.

På vores indkøbsliste står der nu 'anskaffe gasmasker til lejligheden'.

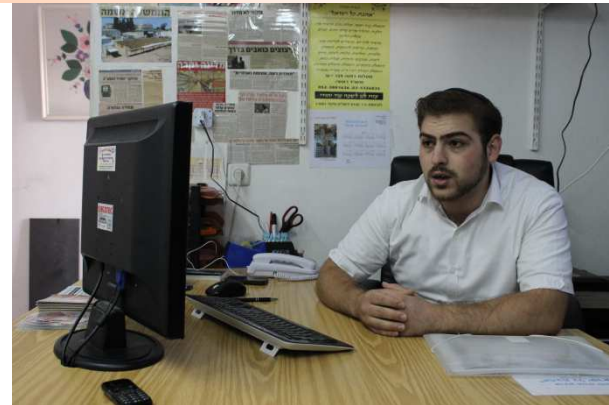
Et nyligt bedemøde blev for mig en påmindelse om, at vi igennem bøn kan kæmpe med i åndelig forstand, og at Gud er mægtig og i kontrol. Og med det i tanke fandt jeg det atter lettere 'ikke at lade mig skræmme' trods spændingerne omkring mig. Tak Gud, fordi du igen og igen taler til dine børn igennem dit ord, til trøst, styrke og opmuntring – amen!

AKI:

Hjælp til fattige

I december 2012 skrev vi om, hvordan AKI (*Ahavat Kol Israel: Kærlighed til hele Israel*) havde været udsat for et omfattende indbrud, og at organisationen som konsekvens heraf måtte flytte deres hovedkontor til langt mindre faciliteter, beliggende her i vores boligområde. Den gang såvel som nu var det vigtigt for AKI at bevare synligheden i lokalsamfundet, hvilket trods diverse udfordringer også er lykket dem.

Ledige byggegrunde er der selvsagt ikke mange af i Jerusalem, men en mulighed for en evt. udvidelse af AKI's arbejde er måske i sigte. Jerusalems kommune har en tom grund til rådighed i lokalområdet, som de ønsker at bevillige til et godt formål. Ved lov kan en organisation som AKI ikke få bevilliget en grund udelukkende til eget brug, så derfor søger AKI om at få bevilliget grunden, samt dertil medfølgende midler fra kommunen, på baggrund af en vision om at opføre en bygning, som skal huse en synagoge, en børnehave samt AKI. På nuværende tidspunkt er organisationen på en venteliste sammen med andre interesserede. Når alle har præsenteret deres sag, træffer kommunen en afgørelse om, hvilket projekt denne finder vil være til størst gavn for lokalområdet. Det er

Israel, Baruckians søn og daglig leder af AKI

endnu uvist, hvornår der vil ligge en endelig afgørelse.

De jødiske højtider

De jødiske højtider: Rosh Hashanah, Yom Kippur, Sukkot, Shemini Atzeret og Simchat Torah falder i år alle i september måned. I AKI har man i skrivende stund travlt med gøre klar til at kunne yde ekstra hjælp i forbindelse med disse højtider. Efterårets støtte fra Dansk-Jødisk Venskabs gavgivere gør, at 40 trængende familier får hjælp til køb af fødevarer til helligdagene.

Uddeling af gasmasker

Et vers fra Matthæus-evangeliet popper op: "I skal høre krigslarm og rygter om krig. Se til, at I ikke lader jer skræmme! For det skal ske, men det er endnu ikke enden." (Matt. 24:6) Mon ikke de fleste af os til tider må erkende, at vi kan bekymre os om det ene eller det andet, og glemme at der omkring os kæmpes krige, som vi ikke kan se med vore fysiske øjne.

Fødevarer til uddeling

Forts. fra s.3

Orr Shalom: Hjælp til børn og unge

Til stor opmuntring for Orr Shalom og organisationens mange volontører, modtog de i år 'The Presidential Award for Volunteerism 2013' af præsident Shimon Peres. Prisen er den højst ansete pris i Israel inden for volontørområdet og har til formål at vise det frivillige arbejde, som udføres af individer og grupper landet over. Prisen er en stor anerkendelse, som er med til at opmuntre 'volontørånden' i det israelske samfund. Leah Golan, overordnet leder af Orr Shalom, udtalte i den forbindelse følgende: "Vi er beærede over at modtage denne prestigefulde pris, som anerkender den enorme betydning Orr Shaloms volontører har i forvandlingen af nogle af Israels mest udsatte børns liv".

Som det fremgår af billedet forinden, er Dansk-Jødisk Venskabs haveprojekt, Gan Eden, en del af begrundelsen for den tildelte pris. Det var netop dette DJV-volontørprojekt, som Orr Shaloms ledelse havde valgt at fremhæve, hvor unge kristne udfører hårdt tiltrængt havearbejde i et af de hjem, som DJV støtter.

Vi er i Dansk-Jødisk Venskab taknemmelige for, at hjælpen til de mange børn nytter, og at den værdsættes. Skolerne holder lukket i forbindelse med de kommende helligdage, hvilket betyder, at endnu en lejr for børn, som ikke har familie at være hos, mens hjemmene holder lukket, er forestående.

Efterårets støtte fra DJV dækker udgifterne for i alt 40 lejruger, fordelt mellem børn fra hjemmene i Ramot og Mevaseret, som er de hjem, som DJV specielt har ansvar for.

Orr Shalom Receives The Presidential Award for Volunteerism 2013

We are thrilled to announce that Orr Shalom received the Presidential Award for Volunteerism 2013 from the President of the State of Israel, Shimon Peres.

The Presidential Award for Volunteerism is the most prestigious award in Israel in the field of volunteering, given each year by the President of the State of Israel. The aim of this award is to recognize the work done by individuals and groups in all sectors of the populations and to encourage the spirit of volunteerism in Israeli society.

Orr Shalom was selected for the award in recognition of the unique contribution of its volunteers to the State of Israel and to Israeli society. Orr Shalom volunteers include hundreds of foster parents who foster children who have been removed from their home due to severe abuse, neglect, abandonment and tragedy; in addition to businesses that volunteer on an ongoing basis, and dozens of individuals including students, board members and more.

Leah Golan, Executive Director of Orr Shalom, said: "Orr Shalom's volunteers work tirelessly alongside our professional staff to ensure that the 1,300 babies, children and teens in our care grow up in safe, loving homes with the right support necessary to break the cycle of abuse, overcome their pasts and prepare for life as productive citizens who are able to contribute to Israeli society. We are honored to receive this prestigious award which recognizes the enormous impact of Orr Shalom's volunteers in changing the lives of some of Israel's most vulnerable children-at-risk."

For information about how to become a foster family or for other volunteering opportunities at Orr Shalom for Children and Youth at Risk, please contact ayeleb@orr-shalom.co.il subject "Fostering a Child and Volunteer Opportunities".

About Orr Shalom

Established in 1980, Orr Shalom is an Israeli non profit that rescues Israel's children who have been removed from their homes by the social welfare services following severe abuse, extreme neglect, abandonment and other tragedy. By providing safe, loving homes and educational, psychological and material support, Orr Shalom enables the children in its care to break the cycle of abuse, overcome their pasts and prepare for life as independent adults. Today, 1,300 children live in Orr Shalom foster families and homes across Israel where they receive professional help, unconditional love and an opportunity for a better future. With the right care and support, Orr Shalom enables the children to overcome their traumas, fulfill their potential and change the course of their lives.

Turen går mod nord

I skrivende stund har vi som familie godt ni uger tilbage i Jerusalem, før turen går mod nord, og et fire år langt kapitel i Israel slutter. At sidde her ved tasterne og se det på skrift gør det pludselig meget virkeligt, men før vi når så langt, har vi to travle måneder foran os. En flytning kræver altid en del forberedelse og arbejde. En flytning over landegrænser og en forestående familiesammenføringsproces kræver selvsagt lidt ekstra på alle områder. Inden da har vi dog mange ting at se frem til her i landet: fejringen af de jødiske højtider, hvor Jeremy skal deltage i lovsangstjenesten ved ICEJ's løvhyttefestfejring, markeringen af 70-året for de danske jøders redning, en hyggelig beauty-salon dag med nogle af Orr Shalom-børnene i Ramot-hjemmet og meget mere.

Tak om I vil være med til at huske os i bøn i denne tid, hvor vi både praktisk og mentalt forbereder os på et nyt kapitel.

Kærlig hilsen
Jeremy, Zephaniah og Cecilie

Tværkirkelige bedemøder for Israel

"Bed om fred for Jerusalem"
(Salme 122,6)

Møderne, der ledes af Eva Ravn Møenbak, er åbne for alle interesserede. Til hvert møde er der informationer fra Israel.

Den 3. onsdag i måneden er der bedemøde for Israel
16/10; 20/11; 18/12

Møderne finder sted i
Apostolsk Kirke, Filippavej 3, 1972 Frederiksberg C
Hjertelig velkommen

1943 - et vendepunkt

Af Edith Theis-Nielsen

Edith Theis-Nielsen er cand.polit. og teologi uddannet på en tværkirkelig bibelskole, SALT i København og Sverige. Hun har arbejdet 39 år som statistiker, men tog i 1984-85 orlov for at være DJV volontør i Jerusalem, hvor hun arbejdede på et alderdomshjem og i en besøgstjeneste for ældre.

Motivet på Royal Copenhagens juleplade i 1943 var *Flugten til Ægypten* med Josef til fods ledsaget af Maria og Jesus på et æsel. Meget symbolsk om jødernes flugt fra Danmark i oktober 1943! Det var en logistisk bedrift, nærmest et mirakel, at godt 7000 danske jøder kunne flygte, og kun 481 endte i tysk koncentrationslejr under 2. Verdenskrig.

Juleplade 1943 - Flugten til Ægypten
Kilde: www.DPHtrading.com

Tysk besættelse

Forud var den samarbejdspolitik, som Danmark havde haft under den tyske besættelse siden 9. april 1940 med de tyske magthavere, brudt sammen og regeringen gået af. Befolkningen havde fået nok, modstandsbevægelsen fik mere vind i sejlene og trappede op på deres aktiviteter. Resultatet af alt dette blev, at tyskerne den 29. august indførte undtagelsestilstand og fratog Werner Best sin status som rigsbefuldmægtiget. I stedet blev general von Hanneken indsat for at få ro på. Samtidig foregik der magtkampe blandt de tyske magthavere, ikke alle tyskere var helt enige om, hvordan situationen med jøderne i Danmark skulle håndteres.

Nøglepersoner

Af forskellige grunde mente Best, at det jødiske "spørgsmål" skulle behandles, men visse omstændigheder talte for at skåne jøderne dels af hensyn til Tysklands behov for fødevarer fra Danmark under 2. verdenskrig, dels vidste tyskerne, at den danske befolkning ville tage det meget ilde op, hvis man forfulgte jøderne – i modsætning til situationen i mange andre lande i Europa.

En nøgleperson var Georg F. Duckwitz (1904-1973), en forretningsmand inden for skibsfart, som havde boet i Danmark i en årrække. Han fik tilbud om job

på den tyske ambassade som skibsfartkyndig under 2. verdenskrig, fordi han havde nyttige erfaringer. Ganske vist havde han været medlem af nazi partiet, men gradvis ændrede han sin holdning til det. Han blev i 1971 hædret af det israelske holocaust museum, Yad Vashem, for at have advaret danskerne om tyskernes jødeaktion. I 1951-53 var han handelsråd og i 1955-58 Vesttysklands ambassadør i Danmark.

Georg F. Duckwitz boede på Frieboeshvile, Lyngby Hovedgade 2 under besættelsen, i dag Lyngby Stadsarkiv, hvor portrættet hænger.

Før oktober 1943

I kølvandet på samarbejdspolitikens sammenbrud og de omfattende sabotagehandlinger mente Best, at han måske alligevel skulle "løse" det jødiske spørgsmål og demonstrere viljen til magt i Danmark. Duckwitz blev indviet i planerne om de danske jøders deportation, da han jo skulle sørge for at få dem sendt ud af Danmark med skib til koncentrationslejre i Tyskland, men Duckwitz valgte at rejse til Berlin for at få afværget alt dette – uden resultat.

Under sit danske ophold var han blevet venner med ledende socialdemokrater, som han advarede om aftenen den 28. september, og de videregav advarselen til Det Mosaiske Troessamfunds ledelse. Det hele skulle foregå i løbet af et døgn lige op til det jødiske nytår, Rosh Hashanah, den 29. september. Det var et kapløb med tiden, for jødeaktionen skete natten mellem den 1. og 2. oktober ved hjælp af et stjålet medlemsregister fra et indbrud den 17. september i Mosaisk Troessamfund. Ud af de 7500 danske jøder blev kun 481 arresteret, resten var flygtet eller gået i skjul.

Gilleleje Museums udstilling: Oktober 1943 - jødiske flygtninge

Hvilke motiver?

Historikerne har skrevet meget om, hvilke motiver der herskede dengang: Ønskede Best at gennemføre en jødeaktion i Danmark? Var han nødt til det af hensyn til den militære undtagelsestilstand og/eller sin karriere? Eller ønskede tyskerne i virkeligheden en jødeuddrivelse og lukkede øjnene med vilje, da jøderne flygtede? Spillede Best et dobbeltspil i forhold til den danske administration? Var Duckwitz blot en fremsynet karriere diplomat, eller ønskede han oprigtigt at undgå jødeaktionen i Danmark? Hvad var departementschefstyrets rolle? Ganske vist havde departementscheferne gentagne gange sagt til tyskerne, at der ikke var noget jødeproblem i Danmark. Alligevel havde de drøftet en interneringsplan (for at skåne jøderne!) i forbindelse med en mulig tysk jødeaktion; forslaget faldt udelukkende på grund af tysk modstand. Var den blevet effektueret, var forløbet blevet katastrofalt både for jøderne og Danmark. Historikerne kan ikke helt afgøre hvilke af disse motiver, der gjaldt, og mulige alternative scenarier.

Farerne og redning

I hvert fald blev 481 jøder arresteret, og de fleste sendt til Theresienstadt, fordi de ikke havde mulighed for at flygte, og man ved også, at der var en særlig nidkær Gestapo chef i Helsingør og en berygtet razzia i Gilleleje. Dengang handlede det for den enkelte jøde om at flygte for livet med angst og under farefulde, krævende og usikre forhold, og nogle omkom under flugten. De fleste af de 470, som kom til Theresienstadt, overlevede, men først efter at Røde Kors i februar 1944 fik mulighed for at sende fødevarepakker til dem. Uden fødevarepakkerne var flere omkommet.

Mindesten på Mosaisk Vestre Begravelsesplads for de 55 omkomne i Theresienstadt

I løbet af den 29. og 30. september lykkedes det hovedparten af den jødiske befolkning i Danmark at komme over Øresund eller skjule sig, indtil det blev muligt at komme til Sverige. I løbet af oktober 1943 var langt de fleste jøder kommet til Sverige, mens enkelte kom det i begyndelsen af 1944; 95 % blev reddet. Det var et særtilfælde, at så mange blev reddet, for sådan var det ikke i det øvrige Europa, hvor i alt 6 mio. jøder omkom i koncentrationslejrene. Men hvis den danske jødiske befolkning havde været meget større, så ville en omfattende redning næppe have været mulig. Da de fleste jøder dengang boede i København, var det også nemmere at få dem ud af landet så hurtigt, end hvis de havde været spredt over hele landet.

Redningens hjælpere

Redningen ville ikke have været mulig uden den danske befolknings fulde opbakning og jødernes store tillid til deres hjælpere. Samtidig forudsatte redningen, at Sverige var villig til at tage imod de jødiske flygtninge og give dem asyl. Mange meget forskellige mennesker fra alle samfundslag deltog i redningen af de danske jøder ud fra almene humanitære grunde, fordi det var landsmænd i nød, men også fordi man ønskede at trodse besættelsesmagten. Især læger, studenter, hospitaler og fiskere var nøglepersoner. Prisen for den farefulde skibsoverfart til Sverige fulgte efterspørgslen, men nogle gange lå betalingen over ”markedsprisen”; jøder uden midler fik hen ad vejen hjælp af andre.

Mindestenen ved Strandhotellet, Dragør havn: ”I erindring om de mange danske jøder, som oktober 1943 kom i sikkerhed i Sverige fra Dragør Havn. - ”Den der redder et menneskeliv, redder hele menneskeheden”

Forts.s.8

Forts.fra s.7

Kan det ske igen?

Desværre ser vi antisemitismen blusse op mange steder i Europa på trods af massiv oplysning, om hvad holocaust gik ud på. Rundt om i Europa inkl. Danmark beretter jødiske museer utvetydigt om jødeforfølgelsen under 2. Verdenskrigs holocaust, så der er i dag ingen undskyldning for uvidenhed om dette. Forhåbentlig ville vi i Danmark være villige til at handle kollektivt for at redde jøder på samme måde, som Danmark gjorde i 1943, hvis det blev nødvendigt igen. Og forhåbentlig ville kirken stille op med en lignende protest mod jødeforfølgelse som biskoppernes Hyrdebrev, der blev læst op i kirkerne den 3. oktober 1943.

Kilder

'Jødeaktionen' i Danmark – oktober 43, Red. Jacques Blum, Eva Bøggild, Jael Enoch og Silvia Goldblum Tarabin Frascapane, Københavns Kommune og Det Mosaiske Troessamfund 2010.

Nyt lys over oktober 1943, Red. Hans Kirchhoff, Syddansk Universitetsforlag 2002.

Georg Ferdinand Duckwitz – skitser til et politisk portræt, Hans Kirchhoff, Lyngby bogen 1978.

<http://www.yadvashem.org> – "The Righteous Among the Nations"

Redningen i Danmark – en rapport om de danske jøders redning i 1943, Harold Flender, Forlaget Baruk 1963.

Hvor intet andet er opgivet er alle fotos til denne artikel af Edith Theis-Nielsen

Hurra

Af Linda Møller

Birte Guttermann

"Hurra for frihed"

Sådan skrev Birte Guttermann, 15 år gammel, i sin dagbog i oktober 1943, da hun, efter flere døgn i skjul og under dramatiske forhold, sammen med sin lillesøster var flygtet fra nazisterne i Danmark til frihed i Sverige. Dagbogen skrev hun i Sverige for at kunne fortælle sine forældre om, hvad der var sket. Bogen har hun gemt, og den vidner om en ung piges traumatiske oplevelser under flugt og lettelsen ved at blive reddet og genforenet med sine forældre.

I en samtale med Linda Møller fortæller Birte Guttermann sin historie og læser op af sin dagbog, som her gengives i små uddrag, så læserne kan få en autentisk og bevægende øjenvidneskildring af en ung piges oplevelser.

Opvækst

Birte og hendes lillesøster, Ulla, vokser op i en stor villa i Charlottenlund og har levet et godt og beskyttet liv med omsorgsfulde forældre. Familien er jødisk men assimileret, og til jul kan man altid være sikker på at finde et stort juletræ i stuen. Birte tænkte ikke over sit jødiske ophav før tyskernes invasion 9. april 1940, hvor det for alvor gik op for hende og familien, at det at være jøde er forbundet med fare.

Første flugtforsøg

I de første år under besættelsen bliver jøderne skånet, men i oktober 43 indleder nazisterne en kollektiv arrestation af de danske jøder og Birtes familie forsøger at flygte samlet. Det er onkel Henry, som arbejder på og til sidst skaffer billetter til flugten, som desværre ikke lykkes.

Dagbogsnotat d.1. oktober:

... Vi måtte have hver en taske med og onkel Henry gav os instrukserne i bilen ind til byen. Mormor, Mimmi og Moster Ped havde vi grædende taget afsked med: alt stod nu på spil. Vi skulle holde et stykke fra en restaurant, denne skulle vi gå ind i og afvente en mand som vi skulle kalde Peter og sige du til.

Han kom og vi gik med ham til hans bopæl. Her var det at jeg fik den største skuffelse som jeg nogen sinde havde haft: vi kunne ikke komme af sted. Der var alarmtilstand i Sverige; den båd derfra som vi skulle "omlades" i, gik følgelig ikke ud, og vi kunne ikke sejle direkte til kysten: der blev skudt på enhver båd der nærmede sig den svenske kyst. – Nu tog vi efter nærmere overvejelse til tante Gudde for at overnatte der og en af dem, der skulle sejle os over, tog med for at se, hvor T.G. boede, så han næste dag kunne komme og underrette os om programmet.

for frihed"

- bestyrelsesmedlem i Dansk-Jødisk Venskab

Skjulested og endnu et flugtforsøg

Efter de første mislykkede flugtforsøg bliver familien spredt. Birte og hendes søster holdes skjult på et katolsk kloster i København. Der er rygter om razzia, - og klosteret skønnes nu ikke længere at være et sikkert sted, så Birte og Ulla bliver flyttet til et privat hjem, - hos Bodil. Der planlægges et nyt flugtforsøg for Birte og Ulla, denne gang fra Gilleleje, men heller ikke det lykkedes.

Forældrene gemmer sig på kirkeloftet i Gilleleje sammen med en større gruppe af jøder.

Dagbogsnotat d.5. oktober 1943:

Torsdag eftermiddag kom Onkel Holger til os og fortalte at han havde skibsløjlighed til os over Gilleleje. I hast tog vi af sted, men da vi kom til Helsingør kom afbuddet. En mand i toget med plaster på kinden og briller skulle være tegnet på, at alt var i orden. Men da O.H. henvendte sig til ham fik vi at vide, at der var taget over 50 mennesker samme dag i Gilleleje, så det var jo alt for risikabelt. Altså måtte vi hjem igen og vi tog bil. Hele vejen var vi i fare; tyskerne kunne inspicere vognen og tage Ulla og mig med. Men Gud ske lov – vi nåede uskadt hjem til Bodil. Måske var det nonnens skyld, hun havde nemlig velsignet os inden vi tog afsked med klostret. Alle var lykkelige over at vi kom tilbage – der havde været alt for stor fare ved dette.

3.flugtforsøg.....

Denne gang er lykkens gang

Det lykkes omsider for Birte og Ulla at flygte. Om aftenen d.8.10 smugles de ombord på en båd ved Larsens Plads i København, og der holder de sig skjult sammen med 10 andre flygtninge i kulrummet natten

over. Der er inspektion af tyskerne næste morgen, men heldigvis bliver ingen opdaget.

Båden sejler ud af Københavns havn og 1½ time senere er de i neutralt farvand...i friheden!

Dagbogsnotat d.8 oktober 1943

Næste dag, fredag, havde man en båd til os, der var om muligt 100 % sikker.

Altså tog vi af sted med Henry ind til byen. Kl. ca. 21.30 mødtes vi med en af dem, der ordnede vor afrejse og gik ombord i et skib, der lå ved Larsens Plads – der var ingen vagt ved havnen.

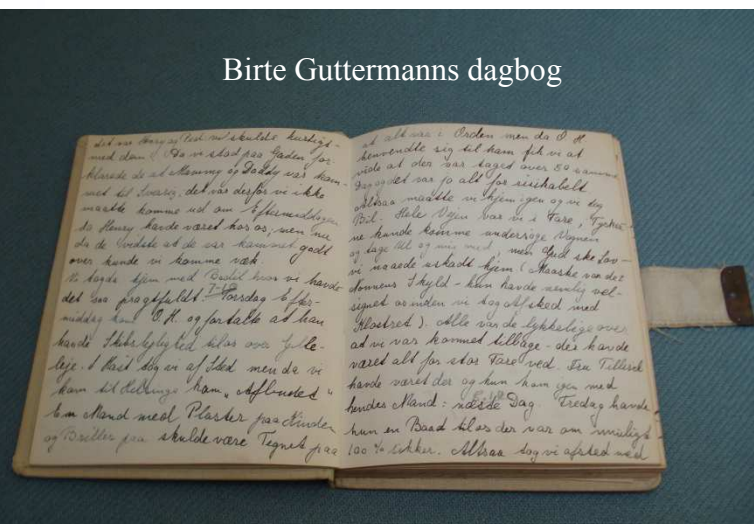
Henry fik ikke lov at komme med ombord – vi skulle ligge i kulrummet. Mandskabet vidste intet. Der var 12 passagerer i alt og iblandt dem en læge, som vi holdt os til. Han havde en dreng og en pige med. Af ham fik vi sovepiller. Der var også en hysterisk dame, der sagde, at de sejlede os til Tyskland og at det var en fælde. Vi frygtede at hun skulle ødelægge det hele for os andre ved at skrigte når lyset skulle slukkes (vi havde fået stearinlys af en styrmand). Natten sneglede sig af sted, vi lå og sov i kullene. Klæderne bekymrede vi os ikke om, bad kun til Gud om at han skulle frelse os. Endelig blev kl. 6 morgen og ganske stille gik vi hen i en krog af rummet for kl. ca. 6 skulle inspektionen finde sted og da Ulla og jeg lå nedenunder lugen, kunne de se os, hvis de så ned.

Lyset blev pustet ud: nu eller aldrig. Maskinen var begyndt at arbejde og vi ventede bare angst i mørket. Endeligt kl. ca. 8.30 kastedes trossen – vi åndede lettet op. Senere fik vi besked om, at vi skulle til Malmø – atter blev vi glade, men den hysteriske dame himlede stadig op om, at de sendte os til Tyskland. Nu måtte vi le. Kl. ca. 10 kom vi op på dækket og så Sveriges kyst.

Hurra for frihed og Sverige.

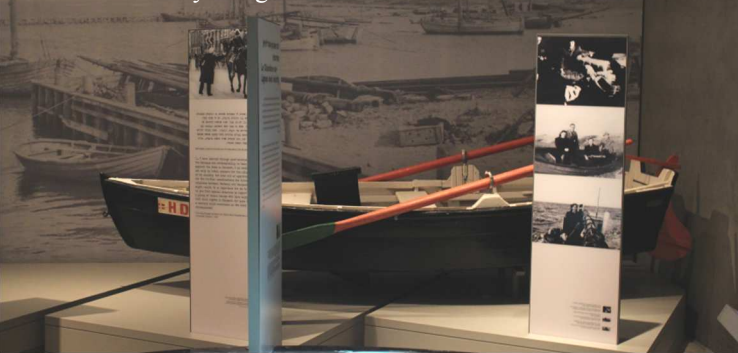
Luften var herlig og frisk, når man sammenlignede med kulkælderen. Jeg kan ikke med ord gengive, hvordan vi så ud i hovedet, på hænderne og på vort gode tøj. Men vi var frie. Kaptajnen kom og skældte os ud over at vi havde "sneget os ombord" alt sammen proforma. Men nu nænnede han ikke at tage os med til Tyskland, hvor skibet skulle ned og hente kul. Så kom vi over i en svensk båd fra hvilken vi vinkede farvel til danskerne. Da vi kom i land kom vi først til en told og siden til Stationen for danske flygtninge, hvor vi blev forhørt på kryds og tværs og siden lægeundersøgt. Da vi troede Mammy og Daddy var hos tante Aina, og vi kendte hendes adresse, fik vi lov at tage til Stockholm.

Birte Guttermanns dagbog

Forts.s.10

Photo taken at: The Holocaust History Museum
- Yad Vashem, Jerusalem.
Photo: Jeremy Longfield

at de har været med båd til Sverige, - men at båden sank! På et tidspunkt forlyder det også, at de er taget af tyskerne og sendt til Tyskland.

Dagbogsnotat d.12-10-43 havde jeg en af mine sædvanlige

"tudedage". Jeg synes, det er så svært, når vi ikke kan finde Mammy og Daddy og forestiller mig alt, hvad der kan være hændt dem. Jeg beder til, at vi snart må finde dem, og at der intet er vederfare dem af ondt.

Dagbogsnotat d.17-10-43 Regn og tåge! – det passede glimrende til den stemning jeg var i dag. Tænk, at det skulle komme så langt, at vi må gå og frygte, at vor Mammy og Daddy skulle være taget – åh nej! Den tanke kan jeg ikke tænke helt til ende.

Dagbogsnotat d.21-10-43 Ak kære dagbog, i dag må du ikke være for fordringsfuld, for at skrive udførligt om dagens hændelser ville være det samme som at genopleve dem, hvilket vil sige, at jeg skulle tude flere timer. Resultatet af dagen er, at Mammy og Daddy er blevet taget og det i Gilleleje. De blev taget på et kirkeloft, hvor de skjulte sig, og Daddy var meget syg der. Næste dag igen var Mammy syg. Det var

den 8-10, altså den dag vi tog fra Danmark.....Nu kan jeg ikke skrive mere, sådan har jeg grædt; når bare Mammy og Daddy kunne blive siddende i Horserød (for det er der de er) så går det nok!!- Gud bevare dem – og lade krigen slutte med englændernes sejr – og lad min mormor holde ud tilsammen med de andre derhjemme, hvor vi hører hjemme.

Dagbogsnotat d.27-11-43 Hurra – Hurra – denne dag kan aldrig overstråles. Kl. lidt over 19 da vi ventede på at komme ind til kakao var der telefon til os i køkkenet. Det var Tante Bebs, der havde en god nyhed til os....Mammy og Daddy var i Malmø – uendelig glæde. Hun sagde at vi skulle vente ved telefonen så ville de ringe os op. Vi veg ikke en tomme og endelig var de der – de havde det begge godt og ventede på at komme til Stockholm.....

Altså slutter jeg nu min dagbog – det er alt for dyrt at holde en sådan og nu da vort mål er nået har jeg heller ingen interesse i det mere!

En lang og svær tid for pigerne i angst og usikkerhed. Stor er lettelsen og glæden, da de får besked om at forældrene er frie, og ankommet til Sverige.

Endelig kan familien genforenes!

Sæt X i kalenderen

Israel i et storpolitisk perspektiv.

Den 17. nov. 2013 klokken 9.30 til ca.15.00 afholdes konference i Landstingssalen på Christiansborg om Israel set i et storpolitisk perspektiv.

Arrangører: Fælleskomiteen for Israel og Dansk Zionist Forbund.

Blandt talerne vil være:

Venstres forsvarspolitiske ordfører fhv. minister, Troels Lund Poulsen: Danmark-Mellemøsten-Israel. Israels kommende ambassadør i Danmark, Barukh Binah: Israel og USA.

Professor Bent Jensen: Det syge Europa og Israel.

Tilmelding senest den 8. november hos Simon Fish: sf@dbmail.dk

Man bedes oplyse navn, adresse og mailadresse.

Pris 100 kroner. Indbetaling til: Reg.nr. 1551 Kontonummer 9866043

Der vil blive serveret en let frokost Medbring venligst foto-legitimation (Pas eller kørekort)

Ledere af konferencen: Jørgen Granum-Jensen, Formand for Fælleskomiteen for Israel Max Meyer, formand for Dansk Zionist Forbund

WIZO INVITERER TIL ÅRETS STORE BASAR

Søndag den 24. november 2013 Kl. 12-17 i Østerbrohuset, Århusgade 103, København Ø

Snyd ikke dig selv eller familie og venner for en hyggelig eftermiddag med jødisk mad, festlig underholdning og flotte gevinster i de mange boder. Samtidig støtter du WIZO i arbejdet med at hjælpe økonomisk trængte israelske kvinder og børn.
wizo.dk@post.tele.dk

Kvittering for gaver og kontingenter til Dansk-Jødisk Venskab

Juli 2013:

Margrethe Erichsen 200, Bodil & Niels Madsen 200, Lene & Svend Erik Thøstesen 200, Elding 600, Tage Barrit Nielsen 150, Kirsten Jønsson 300, Evangeliekirken 1000, Inge & Kim Thinggaard 135, Anonym 1500, Anette J. Pugh 300, Kristina & Jan Poulsen 250, Anonym 100, Ellen & Henning Tetzlaff 957, Else Agerskov 300, Else & Jens Erik Pedersen 200, Brian Kallehauge 200, Missionsforbund 2000, Meta Kristensen 100, Eva & Ove Stage 200, Lis & Johan Due 500, Irene & Egon Cordes 650, Svend Erik Larsen 1200, Edvin H. Kousted 300, Rigmor Gundfelt 500, Inge Christensen 500, Torben Gørgens 300, Karen Larsen 100, Birgit Askholm 100, Martha Hansen 1000, Kai-Åge Holgersen Madsen 200, Anonym 14200, Anita Nørgaard 100, Levi Hansen 300, Borghild Jørgensen 500, Kaja Redam 100, Jørgen Vagn Petersen 1500, Tommy Vestesen 200, Niels E. Flensted-Jensen 100, Karen E. Jarkler 275, Exodus MC 500, Filip Ipsen 1000, Ketty Rasmussen 400, Anna Wendelboe 4000, Søren Bøgel Pedersen 150, Aage Woller 500,

August 2013

Hava & Bjørn Andersen 150, Tage Barrit Nielsen 150, Kirsten Jønsson 300, Evangeliekirken 1000, Elding 600, Inge & Kim Thinggaard 135, Apostolsk Kirke, Missionskas. 200, Harry Frøkjær 400, Ester & Christian Schmidt 500, Anette J. Pugh 300, Gudmund Bach Petersen 600, Lis & Johan Due 500, Kristina & Jan Poulsen 250, Anonym 100, Else Agerskov 300, Else & Jens Erik Pedersen 200, Brian Kallehauge 200, I. Jørgensen 200, Erik &

Grethe Sørensen 200, Grete Larsen 500, Helle Rønhede 100, Herdis Pedersen 300, Lilian Constance Bakae 314, Eva & Ove Stage 100, Felix Olafsson 300, Hanne Jensen 100, Lissi Ankjær Nielsen 500, Agnes Poulsen 200, Signe Steenholdt 500, Kirsten & Tommy Vestesen 200, Maria H. Andreassen 200, Torben Gørgens 300, Bodil Nielsen 500, Lilly Nielsen 100, E. & G. Sørensen 200, Anna -Grete & Svend Høy 500, Irene Bjerre 1000, Kurt E. Clausen 100, Kai-Aage Holgersen Madsen 250, Anita Nørgaard 100, Levi Hansen 300, Niels E. Flensted-Jensen 100, A.V. Moos 2000, Ejvind Jepsen 2000, Aage Woller 500, Exodus MC 500, Henning Evald Lütje 200, Ruth Gregersen 100, Anna Elise Jørgensen 300, Anonym 2779, Birgit Askholm 100, Søren Bøgel Pedersen 150, Torte Lindvold 200, William Marcher 1000, Olive & Mogens Cateley 200

Juli og August 2013:

Cecilie og Jeremy Longfield, Jerusalem:

Mrk. Ekko 200, Filip Ipsen 1000, Birgit Kamper Nielsen 200,

Fattige og nødstedte jøder:

Anni Bak Frank 260, Esther Mathiasen 500, Kirsten Genach 1250 AKI, Edith Sørensen 250, Anette Clausen 100 "Orr Shalom", Dunja Vilja Novak 1000 AKI, Gudrun Larsen 200 AKI, Anne Maria Zachariassen 280, Mrk. S 5000, Gudrun Larsen 200 Orr Shalom

Messianske jøder: Kathleen O'Neill 1000,

Israelmøde

Eva Ravn Møenbak,
DJV's formand, taler om

"Israels udvælgelse"

i Birkebjergkirken
d. 20. oktober, kl. 10.30

Tommerupvej 4, 4700 Næstved

Alle er hjerteligt velkomne

Kære venner

Hjertelig tak for alle indkomne gaver i de sidste to sommermåneder. Nu er det efterår, men det betyder ikke, at arbejdsopgaverne bliver mindre. Der er stadig behov for midler til de forskellige projekter, som DJV støtter og samarbejder med.

Vi vil gerne invitere alle vore abonnenter til at blive medlem af DJV, hvis du ikke allerede er det. Et medlemskab koster 100 kr. pr. år. Du kan benytte det indhæftede girokort til både gavebidrag og medlemskontingent. På forhånd mange tak.

**Med venlig hilsen - Shalom
Vagn Møenbak
kasserer**

Dansk-Jødisk Venskabs Israelstævne

2.- 3. november 2013

**Sted: Evangeliekirken,
Worsaaesvej 5, 1972 Frederiksberg C**

Tema: "Ban Herrens vej"
(Esajas 40, 3-5)

Lørdag 2/11

**Kl. 14.00: Hans P. Pedersen, prædikant og
forfatter: *Ban Herrens vej***

**Kl. 16.00: Cecilie Longfield og Linda Møller:
*Dansk-Jødisk Venskabs arbejde i Israel***

**Kl. 19.00: Israelsk-messiansk lovsangsaften,
Jeremy Longfield m. band**

*NB! Koncerten finder sted i Apostolsk Kirke,
Filippavej 3, 1928 Frederiksberg C.
Caféen er åben efter koncerten med forfriskning*

Søndag 3/11

**Kl. 10.30: Jeremy Longfield taler ved
gudstjenesten i Evangeliekirken:
*Lovsangens betydning***

**Lovsangen ved møderne ledes af Harald og
Jens Gregersen**

Maleriudstilling v/Greta Axelsen

**Der er servering mellem møderne: kaffe, te og
kage samt let anretning**

Alle er hjerteligt velkomne

ID NR. 47420

Maskinegnet adressering